

AZ ÉPÍTKEZÉS ENERGIAPOLITIKÁJA 2014-TŐL

Az Energiapolitika 2000 Társulat program-javaslat

Előadó: Dr. Járosi Márton

Budapest, 2014. február 10.

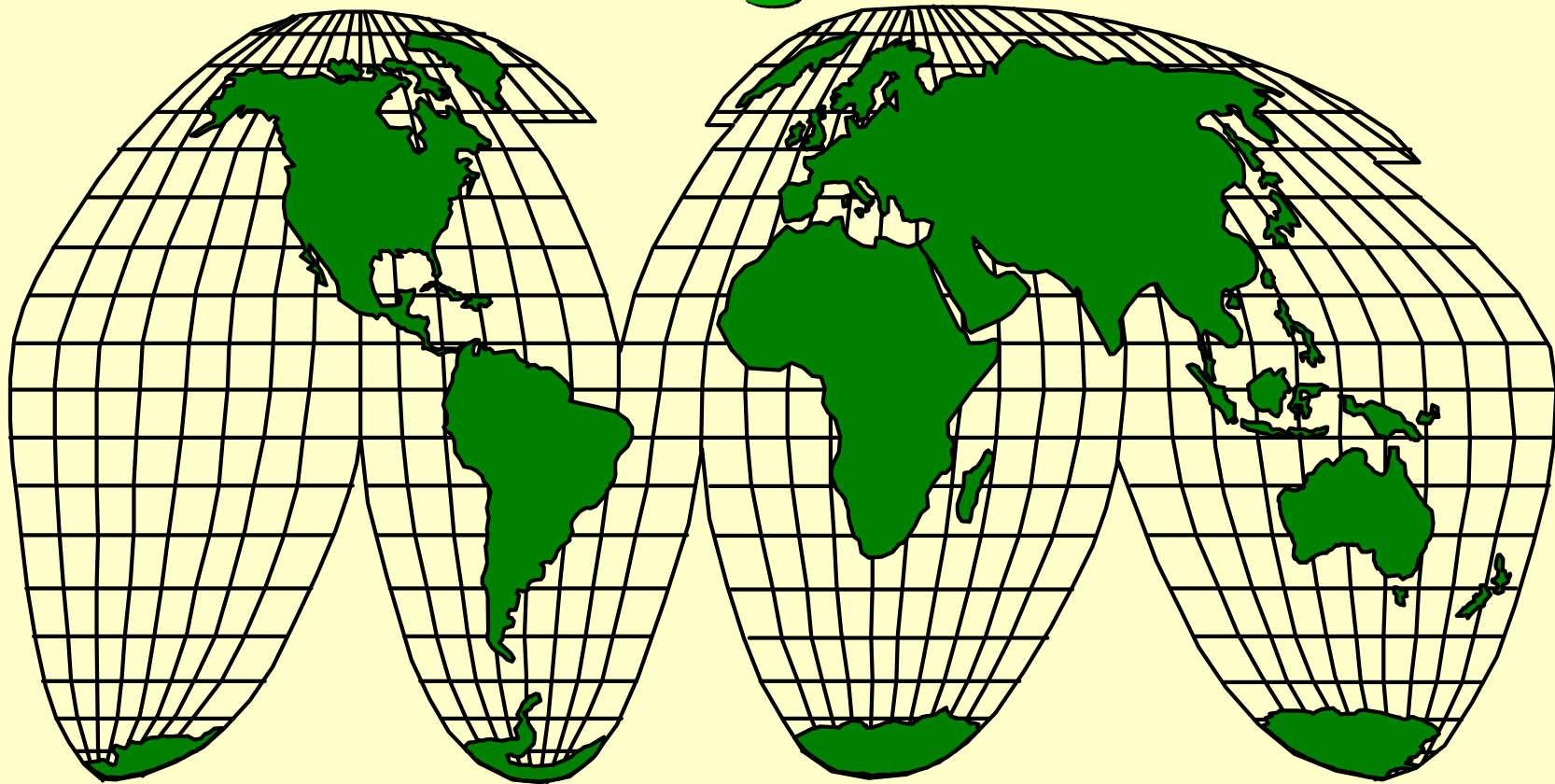
BEVEZETŐ GONDOLATOK

- A második Fidesz kormány politikáját a keresztény gyökerekre épülő „nemzetek Európájának” eszmeisége vezeti, amely az új alkotmányban is rögzítésre került.
- A kormány helyreállító politikája ebben foglalható össze: kapitalizmus, szociális felelősség, kereszténydemokrata gazdaságpolitika.
- „A helyreállítás energiapolitikája” c. állásfoglalásunkat 2010. február 8-án hoztuk nyilvánosságra; javaslatainkból a második Fidesz kormány sokat megvalósított.
- A 2014. évi választások kapcsán újból nagy lehetőségek előtt áll az ország.
- Program-javaslatunkban azt elemezzük, hogy a lerakott alapokon hogyan lehetséges folytatni és kiteljesíteni a magyar nemzeti energiapolitikát. Összefoglaljuk a 2014-től esedékes építkezésre vonatkozó energetikai javaslatainkat.

VILÁGENERGETIKA

- Az „új világrend” jellemzői: a „szabad piac”, a politikai és pénzügyi rendszerek instabilitása, dereguláció, globalizáció. A megbízható **hosszú távú energetikai tervezés**, így az energia- és teljesítményigény, a létesítési- és üzemköltségek tervezése igen nehezzé, majdnem **lehetetlenné válik**.
- A fő befolyásolási tényezők: pénzügyi korlátok, (laikus) közvélemény, média, gazdasági fluktuáció (infláció, kamatlábak, devizaárfolyam), politikai szempontok. **A spekuláció és a pénzkereskedelem fontosabbak, mint az ipari folyamatok**.
- A gazdaságosan kitermelhető „nem konvencionális” olaj és földgáz készletek termelésbe állásával a fosszilis készletek kimerülési ideje eltolódik.
- Az **amerikai palagáz termelés** felfutásának következményei ma még beláthatatlanok. Megváltoztatja majd az amerikai külpolitikát, mivel a palagáz miatt nem lesz rászorulva arra, hogy a közel-keleti diktatúrákat kiszolgálja.
- A megnövekedett földgázfelhasználás a **szénfelhasználás visszaesését eredményezi**, ami a szén világpiacát kínálati irányba tolja el és a szén árát is csökkenti, növelve felhasználását.
- **Az Egyesült Államok és Kanada valószínűleg nettó olajexportőrré válik 2030-ra**, és már két év múlva nagyobb termelő lesz, mint a világ jelenlegi két legnagyobb olajhatalma: Szaúd-Arábia és Oroszország. Ezzel párhuzamosan a **fő szénhidrogén szállítási irányok átrendeződnek**.
- **Az USA vetélytársaival szemben jelentős versenyelőnyhöz jut**. A földgáz esetében például a jelenlegi amerikai árak az európai gázárak egyharmadát, míg a japán díjak egyötödét teszik ki. Ennek megfelelően az elektromos áram tekintetében is hasonló aránytalanság mutatkozik az árakban.

Energetikai korszakváltás a világban

VILÁGHATALMI KÖVETKEZMÉNYEK

- **Az USA-ban az energiaárak alacsonyak.** Ez a korábban kiszervezett ipari termelés jelentős részének repatriálásához vezethet.
- **Az Egyesült Államok 2035-ig kismértékben növelheti az energia-intenzív iparágakhoz köthető kivitelét, amivel szemben az európai és a japán export együttesen közel egyharmadával eshet vissza.**
- **Technológiai monopóliuma révén az USA új „fegyverhez” jut.**
- **A világhatalomért, a nyersanyagokért, az energiáért, az olajért folytatott küzdelem hadszínterei átrendeződhetnek, ami destabilizáló hatású lehet.**
- **Erősödhet a fogyasztás fenntarthatóságára vonatkozó propaganda.**
- **A „világmegmentés” mítoszai (klímavédelem, felmelegedés elleni küzdelem) meggyengülhetnek.**
- **Az egyedül helyes alkalmazkodás esélyei pedig csökkenhetnek.**

Nem ez az igazi alkalmazkodás!

A globális felmelegedés egyértelmű bizonyítékai

The background of the slide is the flag of the European Union, featuring a blue field with twelve yellow five-pointed stars arranged in a circle. The stars are partially visible on the right side of the frame.

Európai Unió „energiapolitikája”

Energetikai „kommunizmus”

- Akkor következtek be ipari forradalomként felfogható változások, amikor az energiatermelés és a kommunikáció módja változott.
- Most az internet és a megújuló energiafelhasználás képezné az alapját a minőségi változásnak, a harmadik ipari forradalomnak.
- Az intelligens villamoshálózatok segítségével zajlana a kollektivizált termelés és felhasználás, egyfajta energetikai kommunizmus formájában.

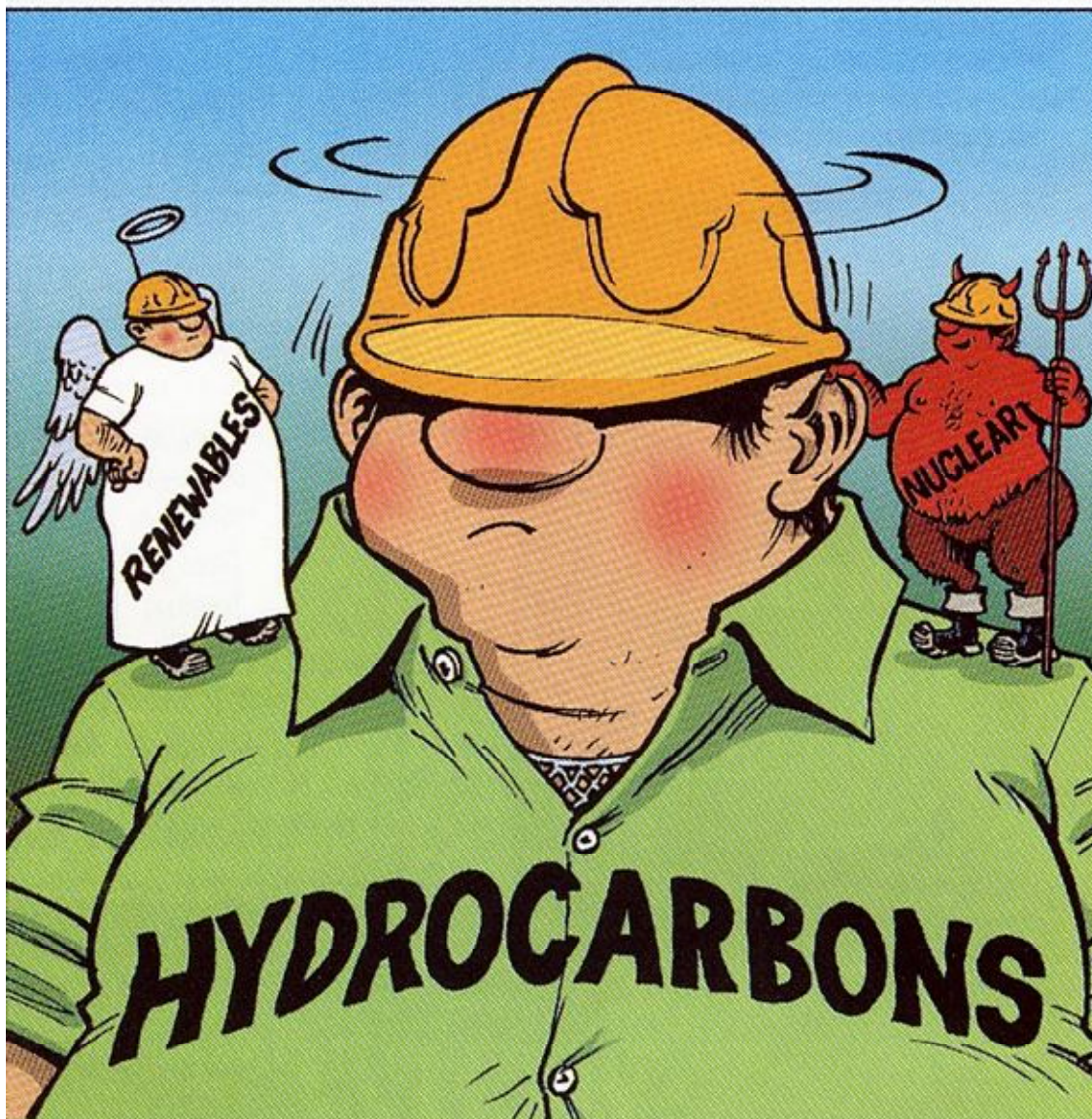

AZ EU STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉSEI

- A megújuló energiák felhasználása.
- Karbon-mentes gazdaság létrehozása.
- A lokális, megosztott energia-termelés megvalósítása.
- A villamosenergia-tárolás megoldása a hidrogén-energetika és más módszerek alkalmazásával.
- Az okos villamos-hálózatok kiépítése, egyfajta energia internet létrehozása, amelyben mindenki egyszerre termelő és fogyasztó.
- A közlekedés átállítása villamos és üzemanyag-cellás hajtásra.
- Ennek a „forradalmi kísérletnek” nem látszanak az európai élettérre gyakorolt kedvező hatásai.
- A globális klímavédelemben is marginális az Európai Unió törekvéseinek hozadéka, s nem kompenzálja a feltörekvő gazdaságok erőteljes emisszió-növelését.
- Mindez lehet az önmegváltás hittétele, de nemcsak hatástalan a modern gazdaság és társadalom fogyasztás-centrikus közegében, hanem valószínűleg tragikusan visszavetné a gazdaságilag kevésbé erős társadalmak fejlettségi szintjét.

A szénhidrogének elcsábítása

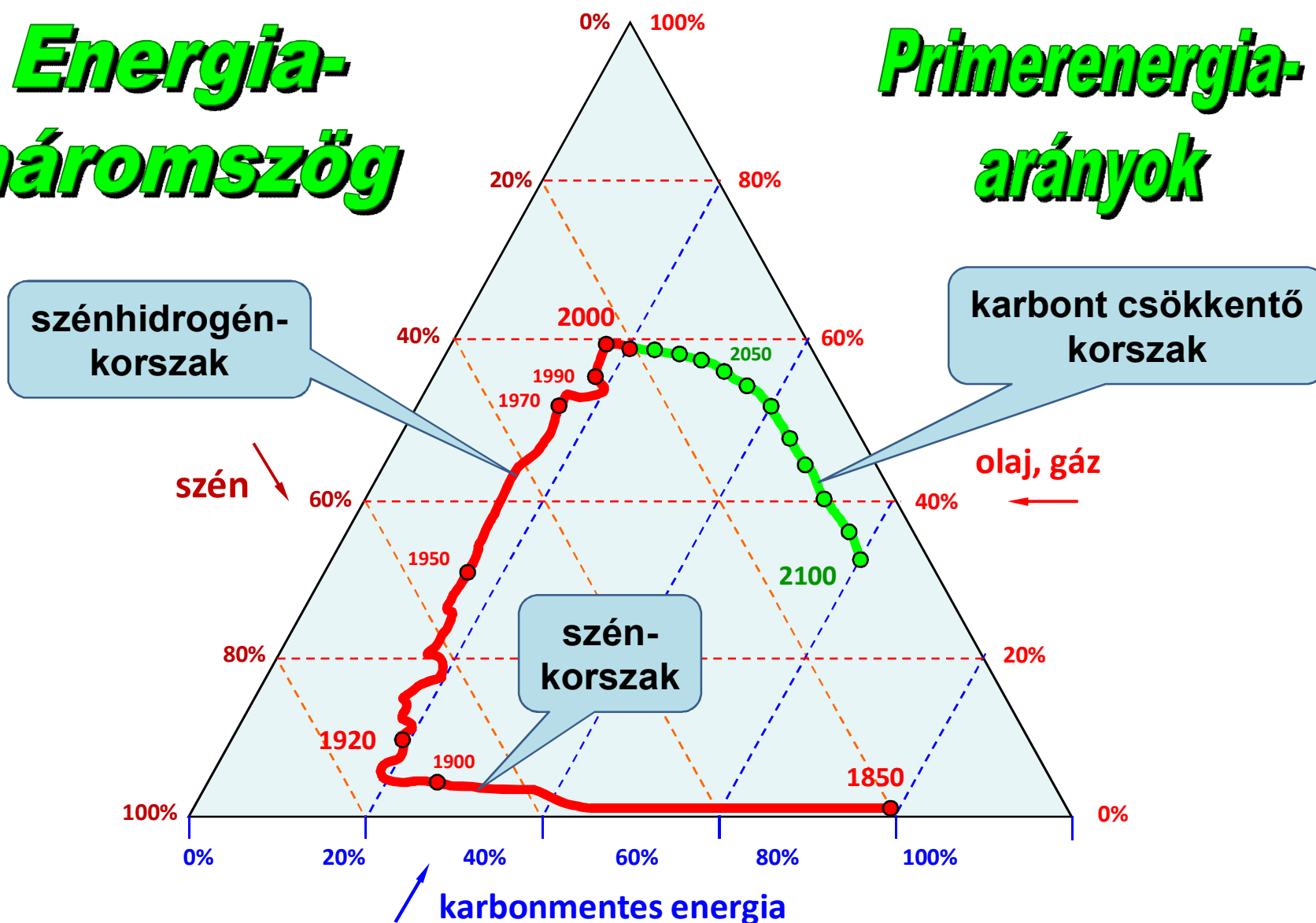
**Mivel válthatjuk
le a földgázt és
az olajt?**

Az energetikai fejlődés útja?

**Energia-
háromszög**

**Primerenergia-
arányok**

MAGYARORSZÁG

Az uniós csatlakozás körülményeinek máig ható következményei

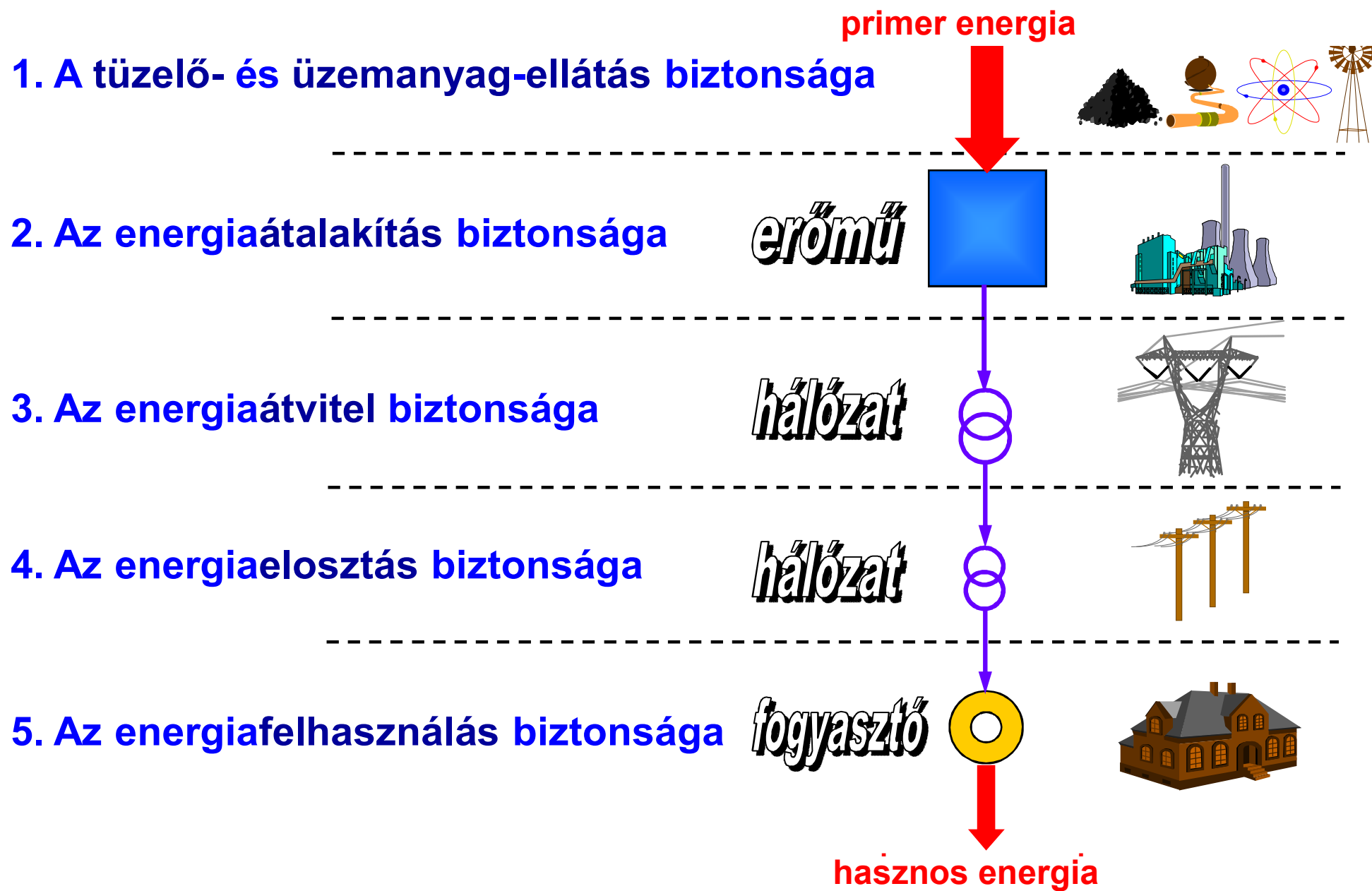
- Az energiaszolgáltatást a nagy nyugat-európai, részben állami cégek szerezték meg, **piacainkat kisajátították.**
- A **villanyszolgáltatás forrásoldali biztosítása jelentős mértékben kereskedelmi tevékenységgé alakult.**
- Ma a hazai fogyasztás mintegy harminc százalékát **külföldről látjuk el.** Mindez csak addig nem okoz gondot, míg a szükséges források és infrastruktúra rendelkezésre állnak.
- A **külföldi kézbe került erőmű parkunk többsége jelentősen leromlott, korszerűtlen és gazdaságtalan.**
- **Ami állami kézben maradt — Paks és az átviteli hálózat — mind a mai napig működőképes állapotban van.**

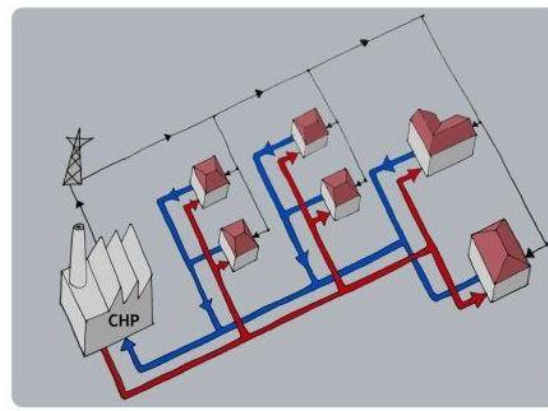
ENERGIAMÉRLEG

- Jelenleg az **összes primerenergia 2/3-ad része import**, (hasadóanyag nélkül számítva).
- **A földgáz részaránya túlsúlyossá vált** a magyar energiamérlegben, a fűtési és villanytermelési felhasználásban.
- **Ezt a helyzetet hosszú ideig alapjaiban nem lehet megváltoztatni** semmilyen energiahordozóval, megújuló energiával sem. Ezzel együtt kell élni.
- **A felelős kormányzat tehát arra törekszik**, hogy ezen adottságoknak a figyelembevételével **bővítse a mozgásterét** a nemzetközi földgázszállításban és tárolásban.
- A palagáz-forradalom terjedésének elsősorban **a szabályozás és az engedélyezés szab ma gátat** az Európában és Magyarországon.
- A nem konvencionális gáztechnológia új és elég gyorsan változik, így nem lehetetlen, hogy **a távolabbi jövőben Magyarországon is gazdaságos lesz a gázkitermelés**. Magyarország érdeke, hogy olyan szabályozási környezet jöjjön létre, amely lehetővé teszi a gazdaságos kitermelést.

Az ellátás „sorba kapcsolt” biztonsága

AZ ÉPÍTKEZÉS ENERGIAPOLITIKÁJA 2014-TŐL

ALAPELVEK

- Magyarország egymaga nem tudja megváltoztatni, de **közép-kelet-európai összefogással lehet módosítani Európai Unió energiapolitikáját.** Mindehhez szükséges a hazai szakmai értelmiség részvétele is az energiapolitika alakításában.
- Addig is, amíg megvalósul a közép-kelet-európai összefogás, **meg lehet találni azokat a lehetőségeket,** amelyekkel – tiszteletben tartva az érvényes piaci játékszabályokat – tudjuk a közösség, a „tízmillió magyar részvényes” érdekeit képviselni.

KÖRNYEZET ÉS ENERGIAPOLITIKA

Környezetvédelem

- A növekedés hatáira vonatkozó felismerések felerősítették **az emberiség lelkiismeretére apelláló környezetvédő mozgalmakat.**
- Sajnálatos, hogy ezek a nemes törekvések is egyre inkább **a globális hatalmi manipuláció** áldozataivá váltak.
- **A zöldek politikaformáló tényezőkké váltak** Európában és hazánkban is.
- A gazdasági élet szereplői, és a politikusok felismerték **a környezetvédelemben rejlő üzleti és propaganda lehetőségeket,** s igyekeztek az ilyen mozgalmakat befolyásolni.
- **Az energiapolitikán belül túl hangsúlyos lett a megújuló energiákhoz való viszonyulás.**
- A környezetkímélőbb megoldások, **az un. megújuló energiák, a hagyományos forrásoknál sokkal drágábbak,** tovább növelik a fogyasztói költségeket, az egyenlőtlenségeket, miközben a befektetők a kiemelt támogatásokból extraprofithoz jutnak.

A MAGYAR MEGÚJULÓ LOBBI

- Az Unió egyoldalú megújuló energiapolitikája melletti kritikátlan elköteleződés volt a magyar energiapolitikának is egyik jellegzetessége. Ennek szellemében készültek az un. **megújuló energiastratégiák** is.
- Az **MSZP-közeli agrárlobbi** volt ebben a fő zászlóvivő, hiszen az elsőrendűnek tekintett nagyüzemi biomassza termelés mesés EU támogatások megszerzését tette lehetővé.
- Hazánkban a Bős-Nagymarosi vízlépcső elleni fellépés óta **az SZDSZ volt a környezetvédelem első számú bajnoka**, s igyekezett politikai támogatottságát ilyen módon is erősíteni. Ma a szerepét az LMP próbálja átvenni.
- Sajnos **az MSZP is egyre inkább ebbe az irányba változik**. Jól mutatja ezt, hogy felmondták az atomerőmű bővítés kérdésében korábban kialakult nemzeti konszenzust, korlátokhoz kötnék az atomenergia felhasználását.

KLÍMAVÉDELEM

- **Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia** három fő részből áll:
  - **Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS):** a globális melegedés lehető mérséklése.
  - **Dekarbonizációs Stratégia (DS):** a széndioxid kibocsátás csökkentése – elvileg a megszüntetése.
  - **Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia (NAS):** az elkerülhetetlen éghajlatváltozások hatásainak kezelése, alkalmazkodás hozzájuk, a károk minimalizálása.
- **Az energetika túlzottan hangsúlyos szerepet kap a fenti stratégiákban.**
„Amíg a klímapolitika szorosan kötődik az energiapolitikához, nem lehet sikert elkönyvelni az energia ágazatban, ezért le kell választani az energiapolitikáról.” (Kovács Pál)
- **A földi éghajlat változását nem tudjuk érdemben befolyásolni.** Az éghajlatváltozásban az emberi tevékenység szerepe, az érdemi befolyásolás lehetősége tudományosan nem igazolt, az ezt megfékezni szándékozó dekarbonizáció: globalizációs manipuláció.
- **Nem igaz, hogy „stratégiai érdekünk ... a fenntartható gazdasági növekedés megvalósítása”.** Az állandó gazdasági növekedés ugyanis, amelyre az egész világ globális gazdasága épül, nem tartható fenn!

A „fejlődések” kapcsolódásai

A fenntarthatóságra nincs megoldás, közelítésére csak törekedni lehet:

társadalom — környezet → elviselhetőség

környezet — gazdaság → élhetőség

társadalom — gazdaság → méltányosság

„Felkészülni az elkerülhetetlenre, megelőzni az elkerülhetőt!”

- Tudomásul kell venni, hogy bár Európai Unió kötelezettségeink miatt mindegyik klímavédelmi témával foglalkozni kell, de **saját erőforrásainkat csak az érdemi eredménnyel kecsegtető célkitűzésekre szabad fordítani.**
- **Az Európai Unió nyújtotta támogatásokból minél többet az általunk is értelmesnek tartott célokra kell felhasználni.**
- Egyetlen esélyünk a túlélésre, vagy szerényebben: nemzetünk életének megújítására, ha **kis nemzetként okosan alkalmazkodunk mind Földünk általunk gyakorlatilag nem befolyásolható változásaihoz, mind a világpolitikai átrendeződésekhez.**
- Az éghajlatváltozás várható magyarországi hatásainak, természeti és társadalmi-gazdasági következményeinek elhárítása érdekében **az alkalmazkodás és a felkészülés teendőit be kell építenünk a szakpolitikai tervezésbe és a gazdasági/politikai döntéshozatalba.**

Viszonyunk a globális világpolitikához

- Okosan kell viszonyulnunk a globális világpolitikához is. Ehhez nemcsak okosnak, de **egészségesnek, életképesnek is kell lennünk.**
- Az egészről, **az élhetőség követelményéből kell kiindulni,** minden részstratégiának ezt kell szolgálni komplex módon, az ellentmondások lehető minimalizálásával.
- **Az élet oldalán kell állnunk,** s ehhez szövetségeseket kell találnunk mind az Európai Unióban, mind az egész világon.
- **Nemzetünk kulturális múltja ezt megalapozza.**

ENERGIA KÜLPOLITIKA

- **Az oroszországi primer energiahordozók behozatali függősége számottevően nem csökkenthető.** A megújulókkal semmiképp, a hazai lignittel is csak részben.
- **Az ellátásbiztonságot az Európai Uniónak elsősorban az import primer energiahordozók közös piacával kellene elősegíteni.** Ezzel szemben a meghatározó államok külön utakon járnak. Máig alig vannak a régiónk fejlesztésére irányuló közös európai érdekű primer energetikai beruházások.
- **Az ellátásbiztonság megvalósítása elsősorban politikai garanciákkal, az ezt alapozó közös energetikai befektetésekkel lehetséges,** nem mondva le arról, hogy az Európai Unióban is az energiahordozók közös piacát kell erősíteni.
- **A magyar energia külpolitika feladata az unió energiapolitikájának magyar érdekű befolyásolása.** Az EU-ban változást elérni csak szakmai hozzáértéssel párosuló elszántsággal lehet, ha van jól kommunikálható cél, amelyhez a tagállamok egyetértése megszerezhető.
- Mivel a visegrádi országoknak ebből a szempontból közösek az energetikai érdekei, a **kibővített közép-európai regionalitás keretében** lehetséges és szükséges ezek összehangolása.
- **A „visegrádi országoknak” közösen kell fellépni az uniós energiapiaci szabályozás módosítása érdekében.** A piacsabályozást úgy kell demokratizálni, hogy ezek a szabályok csak a tagállamok egyhangú szavazatával léphessenek hatályba, illetve lehetővé kell tenni, hogy a tagországok kimaradjanak a számukra hátrányos belső piaci szabályozásból.

KÖZÉP-KELET EURÓPAI REGIONALITÁS

- A **visegrádi országok** képviselői az Energia Tanács ülése alkalmából tartott találkozójukon 2013. december 12-én, Brüsszelben közös nyilatkozatot fogadtak el:
  - **A V-4-ek támogatják az** üvegházhatású gáz (ÜHG) kibocsátásától mentes **atomenergiát.**
  - **Támogatják a** nem hagyományos szénhidrogének, pl. **palagáz kitermelését.**
  - Fenntartják jogukat **saját energiamixük** nemzeti sajátosságukhoz és a környezetvédelmi szempontokhoz igazodó **meghatározására.**
- Közösén kell fellépni a **gázellátás diverzifikálása** érdekében és a **nukleáris energiatermelés diszkriminálása ellen**, az atomerőművek működtetésében valamint építésében.
- **Az energetikában szükséges állami szerepvállalást az Európai Unióval el kell fogadtatni.**
- **A visegrádi országok fontos érdeke, hogy politikusi pozíciókat szereznek az Európai Uniót irányító bürokráciában.** A 2014. évi uniós parlamenti választások utáni személyi átrendeződés ehhez lehetőséget kínál. Magyarország részéről az energetikáért felelős biztosi pozíció megszerzése lehet az elérendő cél.

GÁZELLÁTÁS

- Bővíteni kell az energiapiaci szereplők mozgásterét; legfontosabb eszközei:
  - A **nagykereskedelmi gázpiac támogatása** a forrás diverzifikáció, likviditás bővítés és regionális irányba történő fejlesztés révén.
  - **Állami tulajdon szerzés a stratégiai és ellátás biztonsági szempontból fontos infrastruktúra elemek esetében.**
  - **Új fogyasztói piacok létrejöttének támogatása**, ha az összhangban van a nemzetstratégiával és az ország teherbíró képességével.
- A visszavásárolt gázpiaci infrastruktúra, valamint piaci jelenléte révén **Magyarország fontos piaci központként működhet** a kelet-közép európai régióban.
- A piaci jelenlétnek köszönhetően **javulnak** az ország ellátásában kulcsfontosságú **gázkapacitás lekötési szerződések megkötése során az alku pozícióink.**
- **Tovább kell erősíteni az állami MVM-csoport nagykereskedelmi gázpiaci jelenlétét**, erősítve az állami befolyást ebben az energetikai szegmensben.
- Az állami energetikai társaságnak **célszerű részt vállalnia a kis-gázfogyasztók ellátásában is.** Folytatni kell a gázszolgáltatók visszavásárlását.

VILLAMOSENERGIA-ELLÁTÁS

A hazai erőműépítés elkerülhetetlen szükségszerűséggé vált!

- **A kialakult helyzet előnyei:**

- **A jelentős állami tulajdon miatt** az ellátó rendszerben **az iparág társadalom-politikai célokat is szolgál.**
- **Az ellátás** biztonsága és minősége **megfelel a több évtizedes gyakorlatnak.**
- **Jól működő,** több országra kiterjedő nagykereskedelmi **piac része vagyunk.**
- **A megújuló energia** termelő források nagysága és összetétele **még elviselhető** a villamos-energia rendszer üzembiztonsága szempontjából.
- A jól kiépült átviteli hálózatnak köszönhetően intenzív energia-csere zajlik a környező országokkal. **Elérhető a gazdaságos import energia.**

- **A kialakult helyzet kockázatai, veszélyei:**

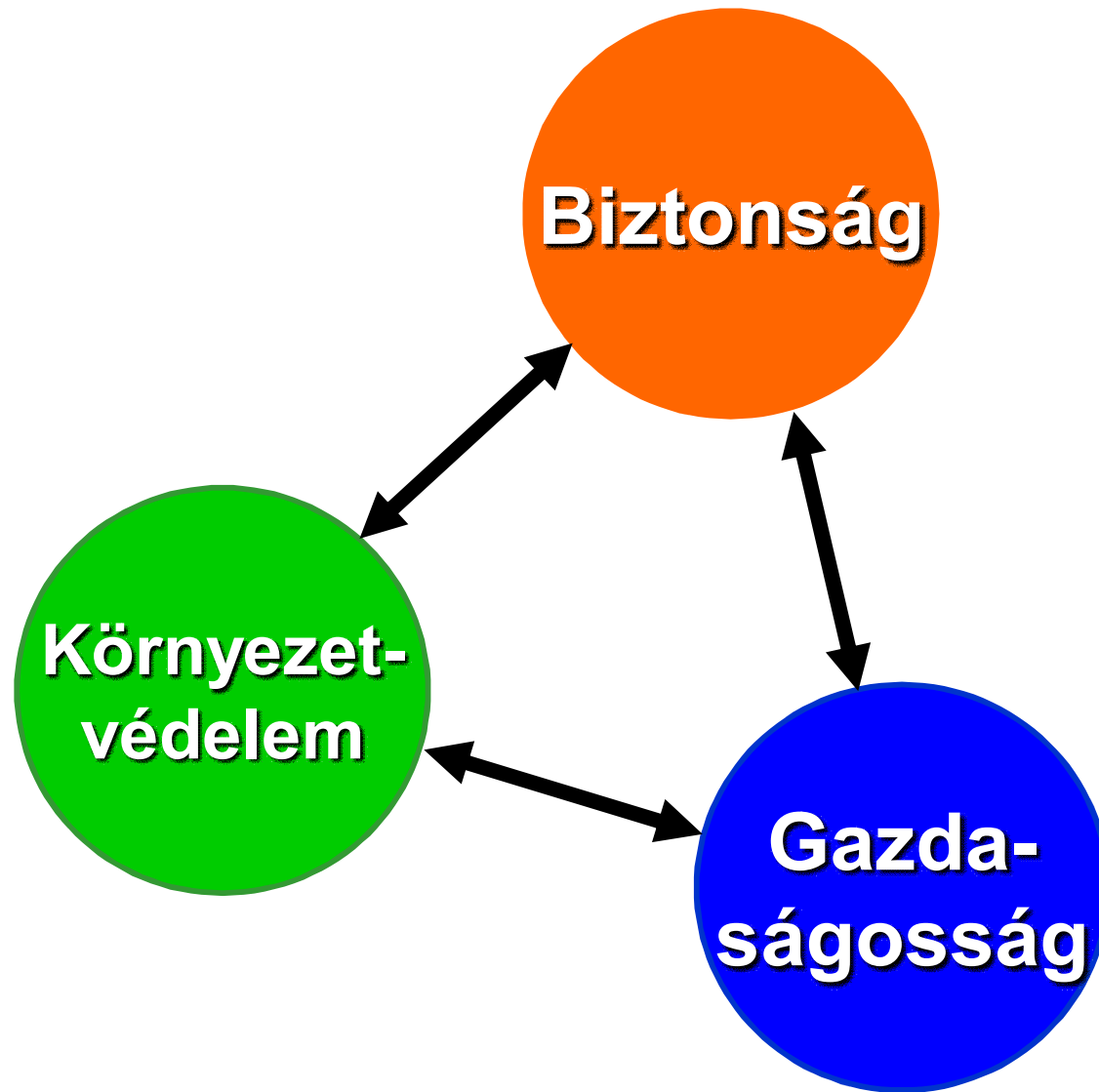
- **A nagykereskedelmi árak szintje** olyan **alacsony,** hogy nem biztosítja semmilyen termelő berendezés beruházásának megtérülését, nem nyújt fedezetet a felújításokra, rekonstrukciókra sem. **Számos erőmű rendelkezésre állása folyamatosan romlik.**
- **Hasonló gondok jelentkeznek más, szomszédos rendszerekben is,** ami **megkérdőjelezi** a regionális piac jövőbeli likviditását, áttételesen az **importunk rendelkezésre állását is.**
- Sem hazánkban, sem a környező országokban nem működik semmilyen eszköz a termelői kapacitások rendelkezésre állásának ösztönzésére.

PAKSI BŐVÍTÉS

Az energiaellátás alapkövetelményei

- A nukleáris alapú villanytermelés nem nélkülözhető:
  - Az üzemanyag többirányú beszerezhetősége és tárolhatósága **növeli az ellátásbiztonságot**, csökkenti az import függés veszélyét.
  - Az atomerőmű **nem okoz üvegházhatású gáz kibocsátást.**
  - **A termelt villany élettartamra vetített átlagára**, a rendkívül hosszú élettartam, és a teljes önköltségen belül az üzemanyagköltség kisebb hányada miatt, **viszonylag kedvező.**
  - Magyarországon **megvan a nukleáris iparhoz szükséges magas szintű szakmai és biztonsági kultúra.**
- A 2014. január 14-én létrejött orosz-magyar kormányközi **megállapodás a magyar nemzeti energiapolitika fontos sikere**, a fenti feltételeknek mindenben megfelel.
  - Az atomerőmű építése pénzpiaci kölcsön helyett államilag garantált kedvező külföldi kölcsönrel valósítható meg. A 10-12 milliárd eurós beruházáshoz **Oroszország államközi hitelt biztosít.**
  - Az első új blokk 2023-ban kezdhet működni, az erőmű pedig **magyar állami tulajdonban marad.**
  - Az államközi hitel költsége nem épül majd be a Pakson megtermelt áram árába, a hitel visszafizetéseért a teljes magyar költségvetés vállal garanciát. Ezzel **elérhető lesz, hogy további 60 évre ez az erőmű biztosítsa a legolcsóbban az áramot.**
  - Az Európai Unió együttműködés szempontjából fontos, hogy az új blokkokkal kapcsolatos szándékot a magyar kormány előzetesen megküldte **Brüsszelnek, amely nem emelt vétót velük szemben.**

LIGNIT HASZNOSÍTÁS

- **A Mátrai Erőmű közel 1000 MW-os kapacitásával jelenleg Magyarország második legnagyobb áramtermelője,**
- **Az erőművet kiszolgáló visontai és bükkábrányi bányák élettartama változatlan termelési volumen mellett több mint 60 év.**
- **Az erőmű fejlesztése 2008-ban napirenden volt különös tekintettel a főberendezések fokozatos avulására, rendelkezésre állásuk folyamatos romlására. A tervezett fejlesztés a virtuális „környezetvédelmi mumus”, a CO2 kvóták miatt vált „gazdaságtalanná”.**
- **Magyarországon a lignit az egyetlen, számottevő mennyiségben rendelkezésre álló, hazai kitermelésű energiahordozó, amelynek felhasználása ezért az energiaellátás biztonsága szempontjából is fontos. Az új blokk építése ezért nemzeti érdek.**
- **A hazai energiahordozóval megtermelt villamos energia költsége a lignit kitermelés költségeitől függ, így hosszú távon is stabil.**
- **A hazai lignitbázisra épülő erőműfejlesztés lehetőségét napirenden kell tartani és kedvezőbb finanszírozási, piaci viszonyok esetén meg kell valósítani.**

ÁTVITELI HÁLÓZAT

- Hogy a nemzeti tulajdon milyen fontos és milyen hasznos, azt jól szemlélteti a máig **nemzeti tulajdonban maradt nagyfeszültségű átviteli hálózat** fejlesztése és **világszínvonalú állapota**.
- Az átviteli hálózat fejlesztését**, korszerűsítését elsősorban a hazai igények biztonságos kielégítése valamint a piaci lehetőségek kihasználása érdekében, **a MAVIR koncepciója szerint kell folytatni**.

MVM-OVIT Zrt.

- Hat évtizedes hagyományai alapján, kiérlelt és elkötelezett szakma-filozófiájának megfelelően, vállalkozóként folyamatosan fejlődve **az energetikai ipar megbízható, versenyképes és magas színvonalú közreműködője.**
- Nemcsak a hazai, de **nemzetközi hálózatépítésben is egyre jelentősebb szerepet játszik** miközben profilját folyamatosan bővíti.
- Az MVM-OVIT Zrt. szaktudásával, tapasztalataival, eredményeivel és fejlesztési kapacitásaival **nemzeti értéket képvisel, amit őrizni, védeni és fejleszteni kell.**

RENDSZERSZABÁLYOZÁS

- **A mértéktelen megújuló bázisú villanyfejlesztés működésképtelenné teheti a villamos energia rendszereket új szabályozási/tárolási lehetőségek nélkül.**
- A jelenlegi **szabályozási piac kínálati jellegének csökkenésével,** szembe kell nézni ezzel a problémával is.
- A **szóba jöhető berendezések** hatalmas beruházási költségekkel terhelik a megújuló energiák fejlesztését és **növelik a villamos energia árat.** Megtérülésük ugyanakkor roppant kétséges. Beruházásuk súlyos kockázatokkal terhelt.
- A **villamos energia tárolók** a rendszer szabályozási piac élénkítésében, vagy nagyobb mennyiségű megújuló energia bázisú villamos energia termelő kapacitás rendszerbe állításánál **akkor segíthetnek, ha a kockázatok külső erőforrások (visegrádi összefogás, EU támogatás) igénybevételel kezelhetők.**

BŐS-NAGYMAROS

Nem igazán energetikai, hanem hidrológiai helyzetünkből adódó, igen komplex, az ország hosszú távú jövőjét befolyásoló kérdés.

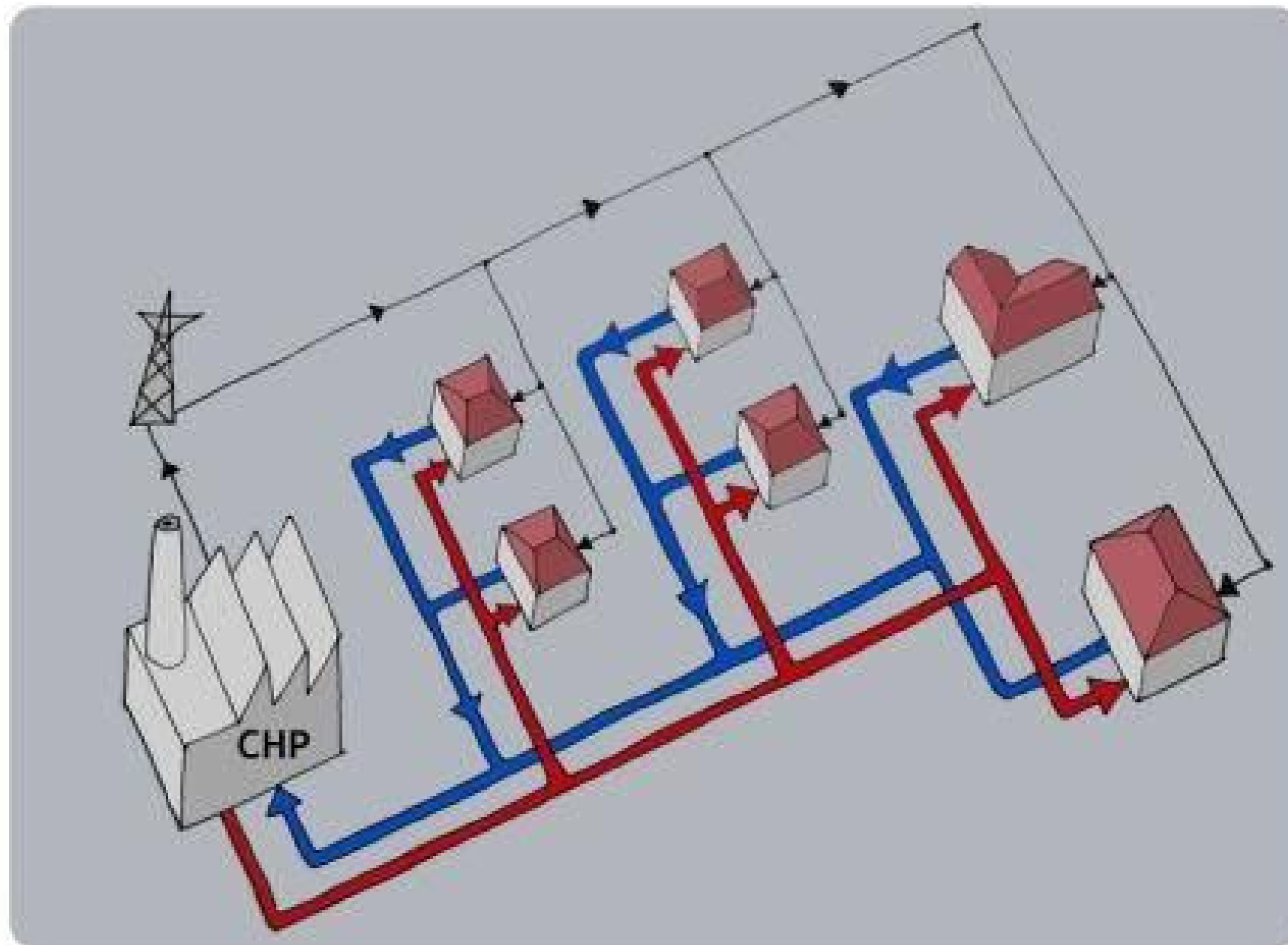
- Sajnos, különös tekintettel az előzményekre, **alkalmas a társadalom megosztására**, a figyelem elterelésére, könnyebben megoldható, aktuális energetikai kérdésekről.
- **Mosonyi Emil:** „Vitathatatlan, hogy a magyar Duna-szakasz hajózhatóságának érdekében vízlépcsőket kell építeni! Nem szükséges a nagy duzzasztási magasság, hiszen a hajózás biztosítása a cél, nem a villamos-energia termelés.”
- **Lévai András:** „Jómagam — a vízlépcsőrendszer egy része, az energetikai hasznosítás képviselőjeként — bevallom, hogy a kezdeti, a létesítés őst, a Visegrádi vízerőmű megvalósítását javasló terveket kezdettől fogva elleneztem. Szempontjaim akkor azonban kizárólag gazdaságiak voltak.”
- **A BNV hazánkban a rendszerváltozás, Szlovákiában a nemzetállam születésének szimbóluma.** A szimbólumok harca nem energetikai kérdés.
- Megtapasztaltuk, hogy **az uniós csatlakozás ebben a témában sem hozott eddig semmiféle könnyebbséget.** Jól bizonyítja ezt az EU Duna Régió Stratégiájának (DRS) 2011. évi kudarca.

- Lévai professzor 2000-ben megjelent könyvének előszavában kifejti, hogy **az elkövetett hibák őszinte bevallásával és a fennálló problémák nyílt és baráti tisztázásával, az igazság (VERITAS) szolgálata mentén lehetséges a kölcsönösen előnyös menekülés ebből a csapdából.**
- **Közép-kelet európai összefogással kell megteremteni ennek politikai feltételeit.** Meg kell szerezni az Európai Unió támogatását, mert saját erőből ez nem megoldható. Ez is a következő generációkra váró feladat.
- **A Duna-hasznosítás kérdését távlati feladatként, a közép-kelet európai összefogás keretében, a témának EU szintre emelésével kell napirenden tartani.**

TÁVFŰTÉS

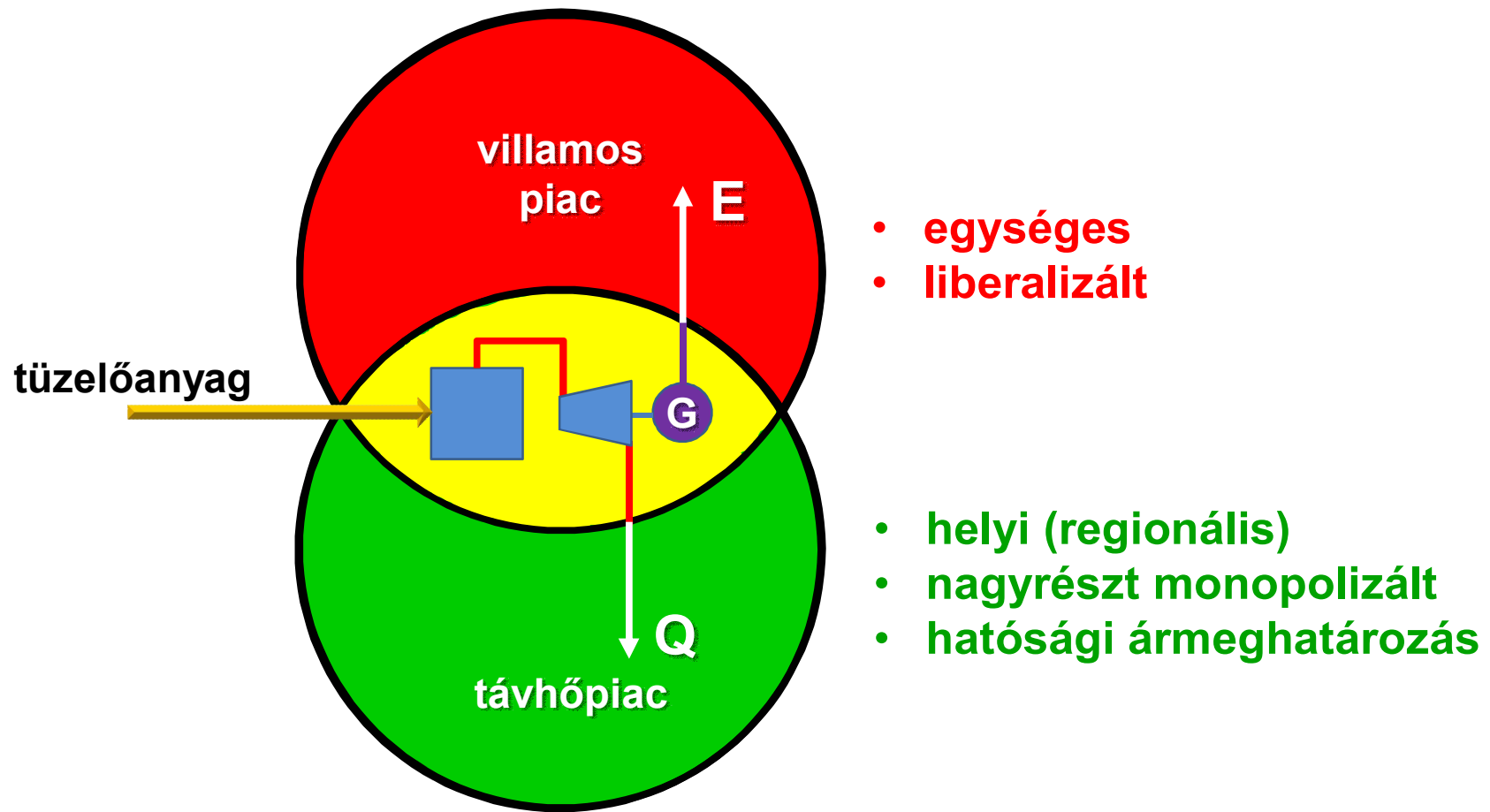
ÉPÜLETENERGETIKA

- **Az épületek energiafogyasztásának mérséklése tehát fontos célkitűzés,** de nem szabad hatását túlértékelni.
- **A hőszigetelés hatékonyságát leghelyesebb az új épületek létesítésekor,** és szerkezetileg szükséges felújításakor megkövetelni.
- **Az épületek energiatanúsítási rendszere** hosszabb távon segíti a fogyasztói energia megtakarítást.
- **A hőszigetelés korszerűsítése önmagában** csak igen hosszú idő alatt megtérülő beruházás, **ritkán lehet gazdaságos.**
- **Az államnak ezért ezt a területet – az Európai Unió támogatásait is figyelembe véve – megfelelő programokkal kiemelten kell támogatni.**
- **A panelprogram tehát fontos,** de **a távfűtés alapproblémáit nem oldja meg.**

A távfűtés szociálpolitikai képződmény

- **A távfűtési piac működésképtelen.** Drága, kerülő úton jutottunk vissza a „piaci viszonyokra” való áttérés kapcsán korábban megszüntetett állami dotációhoz.
- Előbb a kapcsolt energiatermelés kampányszerű támogatása fedte el a valódi helyzetet, majd ennek csökkentése után egyértelművé vált, hogy **a rendszer változatlanul csak állami támogatással üzemeltethető.**
- **A távfűtés** szükségszerű fenntartására nincsenek „piaci-típusú” megoldások, **csak összetársadalmi szolidaritással működtethető, amit az államnak kell kikényszeríteni.** Tudomásul kell venni, hogy a lakosság 20 százaléka ilyen otthonokban él, ennek fenntartása közös társadalmi érdekünk.
- **A távfűtés energiahordozója alapvetően a földgáz marad.** A tüzelőanyag váltás (pld. megújulókra) csak részlegesen képzelhető el. A geotermia bekapcsolása esetenként és korlátozottan lehetséges. A hőszivattyúk fajlagosan nagy beruházási költsége mellett, a drága villamos energia súlyos korlátja az elterjedésének. Csak jelentős beruházási és működési támogatással életképes.

A kapcsolt villamosenergia-termelés

Adott tüzelőanyagár mellett az egyik termék (a villamos energia) elismert ára meghatározza a másik termék (a távhő) költségét.

KAPCSOLT ENERGIATERMELÉS

- A kapcsolt energiatermelést hazai és EU szinten egyaránt **ma már általában pozitívan ítélik meg.**
- **A kapcsolt energiatermelés érzékeny megoldás,** hatékonyságát befolyásolja az alkalmazott műszaki megoldás, a felhasznált primerenergia és a hasznos hőigény.
- **A távfűtés két esetben lehet gazdaságos.** Egyrészt, ha az egyedi fűtéshez képest jobb hatásfokkal és olcsóbb primerenergia-felhasználással biztosítja a település hőellátását, másrészt, ha a távhőt nagyhatékonyságú kapcsolt energiatermelés állítja elő.

Integrált távhőtulajdon

- A nagy hazai távfűtések többségének sajátossága, hogy a **kapcsolt hőtermelést és a távhőszolgáltatást más-más vállalat végezte, végzi.**
- A kapcsolt energiatermelés két terméke közötti **primerenergia- és költségfelosztás problematikáját súlyosbította a különböző tulajdonosok eltérő érdeke.**
- **Az államnak elő kell segíteni, hogy teljes vertikumú önkormányzati (termelő és szolgáltató) távfűtő, sőt energiaszolgáltató társaságok jöjjenek létre.** Ez biztosíthatja az ár-érzékeny, sérülékeny helyi hőfogyasztók részére a legalacsonyabb értékesítési árat.
- Támogatni kell, hogy az önkormányzatok a távhőtermelésben is tulajdonosi pozícióba jussanak, **ami úgy lenne elérhető, ha a privatizált, külföldi tulajdonú hőtermelő társaságokat (erőműveket) az önkormányzatok, állami támogatással, meg- illetve visszavásárolnák.**

A távfűtés ára

- A távfűtési díjak hatósági ármegállapítása helyes lépés volt, de a fűtőerőművek önkormányzati tulajdonba kerülése után az azokban **termelt villany árát is hatóságilag kell megállapítani.** Ezzel a költségmegosztás kérdése megoldódik, a kapcsolt energiatermelés haszna a hőfogyasztóknál érvényesül.
- **A meglévő távfűtési rendszereket normatív hatékonysági kritériumok alapján minősíteni kell, a gazdaságilag életképtelen rendszereket át kell alakítani.**

TÁMOGATÁSOK

- **A hatékony energiaellátást** (pl. a kapcsolt energiatermelést és a megújuló energiák használatát) **indokolt szabályozni és támogatással ösztönözni.**
- Ezt a célt szolgálta **a KÁT** (korábban KÁP) **rendszer**, amely **alapelveiben és gyakorlatában egyaránt elhibázottnak bizonyult.** **A KÁT rendszer a megújuló forrásokból és a kapcsolt energiatermelésből a villamos energiát részesíti támogatásban,** és a támogatás alapját is a villamosenergia-termelésben teremti meg.
- **A támogatás célját az elért energia-megtakarításhoz és környezet szennyezés-csökkentéshez, illetve annak elősegítőjéhez kellett volna kötni.**
- **A hatékony kapcsolt energiatermelés létesítését indokolt ösztönözni, de a már megvalósított hatékony termelés nem szorulhat folyamatos támogatásra.**
- Sajnos **a rendszer az összes meglévő berendezés fenntartását támogatta,** a nagyhatékonyságú kapcsolt energiatermelést is, s így a támogatás nagy része a külföldi tulajdonú termelőkhez került extraprofit formában.
- **A KÁT rendszert jelen formájában indokolt teljesen megszüntetni,** s az energia-megtakarításokat és a megújuló energiák hasznosítását célzó fejlesztéseket új, helyes elvekre épülő támogatási rendszerrel kell ösztönözni. A kapcsolt energiatermelés csak a hasznos hőigény bázisán, a hőfogyasztók érdekeinek figyelembevételével tartandó fenn és fejlesztendő, ha az azt megvalósító fűtőerőművek korszerűek és energiatakarékosak.

SZOCIÁLIS BÉRLAKÁSOK

- Az energiaszegénység nagy részben a városi lakótelepek közmű szolgáltatásait igénybevevő, amúgy is szegény lakók körére jellemző. Az ő szociálisan indokolt támogatásukat az egyes közszolgáltatások ártámogatása helyett, az önkormányzat tulajdonában lévő, **„szociális bérlakás” támogatást tartalmazó kedvezményes lakbérben** lehetne érvényesíteni.
- **A „lakbér”, a lakásbérlet díja mellett, egy minimál-komfortú közműszolgáltatás díját is tartalmazná.**
- Ennek szükségessége megjelent a kormányzati retorikában, a kormány/önkormányzat tervezett új munkamegosztása segítheti ezt a folyamatot.

KÖZLEKEDÉS ENERGETIKA

- A közúti, a vasúti és a vízi közlekedést egyaránt felölelő **közlekedésfejlesztési stratégiát kell kidolgozni.**
- Közlekedésfejlesztés vizsgálandó energetikai témái lehetnek:
  - gázüzemű tömegközlekedési járművek elterjesztése,
  - nap és szélenergia integrálása az energia rendszerbe a villamos-energia rendszer megkerülésével, közvetlenül jármű akkumulátorok töltésére felhasználva.

KÖZSZOLGÁLTATÁSOK

„Egyetemes szolgáltatás” → nonprofit szolgáltatás

- Az Európai Unió jogrendje által tartalmazott **„egyetemes szolgáltatás”** lehetőséget biztosított arra, hogy az állam megkezdje az energia végfogyasztók helyzetének javítását.
- A fogyasztók helyzetének javítása csupán szabályozási eszközökkel az energiaszolgáltatásban sem oldható meg. A piacgazdasági viszonyok tiszteletben tartása mellett **az állami, közösségi tulajdonosi jelenlét legalább részleges helyreállítása megkerülhetetlenné vált.** Ennek fontos eleme a közszolgáltatások elhibázott privatizációjának korrigálása, az energetika magánosításának lehető, részleges visszafordítása.
- Az anyagi feltételektől függően **tovább kell folytatni az alapvető jelentőségű közműrendszerek visszavásárlását.**
- A tulajdonos állam kimondhatja, hogy **az energiaszolgáltatás nem vállalkozói tevékenység.**
- **A nonprofit működtetés lényege az, hogy az állam meghatározhatja a tulajdon működtetésének közérdekű célját,** ami például a rendszer indokolt költségeinek megtérülését biztosító, legolcsóbb szolgáltatás.

Vagyontörvény, energiatörvény, közműtörvény

- A közösségi/állami közművagyon körét és működtetésének szabályait a vagyontörvényben, az energiatörvényben és a közműtörvényben kell szabályozni.
- A magyar energiapolitika alapjait egy általános energiatörvényben kell összefoglalni. Ebben kell meghatározni az állam ellátás-biztonsági felelősségét, szerepvállalási területeit, az energetika állami intézmény rendszerét, az állami hatóságok jogosítványait és kötelezettségeit, a káros monopóliumok kialakulását megakadályozó szabályokat.
- Az ágazati (gáz-, villamos energia- és távfűtési) törvényeket az általános energiatörvény elfogadása után gyökeresen át kell dolgozni. Ezekben csak az ágazatok specifikus kérdéseit kell szabályozni.
- A kormány által már kilátásba helyezett közszolgáltatási törvényben valamennyi közszolgáltatásra kiterjedően szabályozni kell az energia közszolgáltatások általános jellemzőit, azoknak állami garanciáit, az energetikai fogyasztóvédelem szabályait.

NEMZETI ENERGETIKAI TÁRSASÁG

- A rendszerváltozás után az energetikában nemzeti tulajdonban csak a **Paksi Atomerőmű, a nagyfeszültségű alaphálózat és a rendszerirányítás** maradt. Ez a **maradék, s a benne megtestesülő szakmai tudás lett az MVM**, amely egyúttal a teljes magyar nemzeti energetika maradéka is.
- Több mint egy évtizedes követelésünk volt a nemzeti villamos társaság létrehozása. **Most** az energetikai tulajdon s ennek révén **a közszolgáltatások visszaszerzése új bővített szervezeti formát is lehetővé tett. Kézenfekvő, hogy ennek magja az MVM legyen.**
- Az állami tulajdonú **MVM tevékenysége a villamos energia mellett gázellátással bővülve egyre inkább nemzeti energiaszolgáltató jelleget vesz fel.** Ez az integráció képezi az alapját a nemzeti energia közszolgáltatásnak.
- A hírközlési szolgáltatások is aránytalanul drágák, s ez csak úgy csökkenthető, ha ezen a területen is megjelenik a közösségi érdekű állami szolgáltató. **Támogatjuk, hogy a legnagyobb nemzeti közszolgáltató társaság részt vállaljon a hírközlési szolgáltatásban is.**

FOGYASZTÓVÉDELEM

- Évek óta javasoljuk egy közszolgáltatási törvényben szabályozott, a költségvetés által finanszírozott, háromoldalú (szolgáltató, fogyasztó, állam) független fogyasztóvédelmi szervezet felállítását és működtetését. Ennek komoly költségei vannak, a szolgáltatókkal csak megfelelő szakmai és jogi felkészültségű fogyasztói oldal lehet eredményes tárgyalópartner. E tevékenység során alapvető követelmény a nyilvánosság biztosítása és az energetikai információkhoz való szabad hozzáférés.
- **A gáz, a villany és a távfűtés területén az uniós szabályozás adta lehetőségeken belül bevezették a hatósági ármegállapítást.** Először csak befagyasztották a fogyasztói energiaárakat, majd 2013 januárjától megkezdődött a rezsicsökkentés. Ezzel valamint a magán- és külföldi tulajdonú energiaszolgáltatók „megadóztatásával” az extraprofit egy részét visszajuttatták a fogyasztóknak. **A rezsicsökkentés tehát egy nagyon szerény „jóvátétel” csupán.**
- **A rezsicsökkentés nem politikai, hanem elsősorban makrogazdasági kérdés és részben közösségi érdek.** A közszolgáltatást végző cégek méltányos árainak kiszámítása pedig jól tervezett és elszámolt önköltségen alapul.
- **A rezsicsökkentést az energetikai árrendszer megreformálásával kell fenntartható rendszerré tenni.** Az árcsökkentés mellett ennek része az energiaszolgáltatások szabályozása és az energia-hatékony beruházások elősegítése.
- **A társadalmi szolidaritást szociális tarifa alkalmazásával kell kikényszeríteni.** A szolidaritás elvén működő „szociális tarifa” szerint az energia-szolgáltatások bizonyos fogyasztási szint alatt kedvezményesek.

AZ ENERGETIKA SZAKMAI INFRASTRUKTÚRÁJA

Energiastratégiai intézetet, szakmai egyesületek, média

- Az ipar, a közlekedés, a mezőgazdaság, a szolgáltatások és a háztartások energiaellátását egyaránt érintő komplex energetikai feladatok vizsgálatára és összehangolására **a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium keretén belül, vagy annak felügyelete alatt állami energiasztratégiai intézetet kell működtetni.**
- A stratégiai intézet **feladata energetikai stratégiák kidolgozása, összehangolása.** Az intézetnek kell a szükséges döntés-előkészítő műszaki és gazdasági elemzéseket elvégezni a közösséget képviselő kormány által meghatározott értékrend alapján. Ez a szervezet lenne az Európai Unióban dolgozó képviselőknek, az OECD magyar delegációjának, és a Visegrádi négyek energetikai együttműködésének szakmai háttérintézménye, szakmai koordinátora.
- Mivel a politizálás nagyrészt a médiában zajlik, a felelős kormánynak az ellene folytatott kommunikációs hadviseléssel is meg kell küzdenie. Az állampolgárokat a globális véleményhatalom a médián keresztül manipulálja. **Ezért fokozott felelőssége van a szakmai véleménynyilvánításnak.**
- **Javasoljuk, hogy az állami tulajdonú energetikai cégek fontolják meg, hogy támogatják-e a kormány energiapolitikájával ellentétes érdekeket képviselő egyesületeknek a támogatását.**
- **A kormányzat ügyeljen arra, hogy lobbizási érdekeket szolgáló közlések helyett csak szakszerű információk, ismeretterjesztő előadások kerüljenek a közszolgálati médiába.**

Neoliberális „energetikai műhelyek”, „konferencia-ipar”, oktatás

- Ennek a félrevezető nyilvánosságnak háttérrel adnak azok **a neoliberális dogmákat képviselő véleményformáló „energetikai műhelyek”,** amelyeket az állami tulajdonú energetikai társaságok is támogatnak, s megbízásokkal is ellátják őket.
- Különleges, negatív szerepet tölt be a médiapolitikában az energetikára is szakosodott **„konferencia-ipar”,** amely a globalizáció megjelenése a konferencia piacon.
- **Javasoljuk, hogy az állami tulajdonú energetikai cégek fontolják meg, hogy a neoliberális dogmákat képviselő véleményformáló „energetikai műhelyeket” megbízásokkal támogatják-e; munkatársaik pedig a konferencia-ipari rendezvényeken előadóként vagy hallgatóként részt vesznek-e.**
- A neoliberális eszme jegyében jelentősen felhígult a felsőoktatási rendszer, számtalan olyan energetikai tárgyat is oktató főiskola vagy egyetemi szak is alakult, amelyre nincs szükség, igazi tudást, világképet, probléma megoldó képességet nem ad. **A felsőoktatás napirenden lévő reformja során az energetikai oktatás profiltisztítását is napirendre kell tűzni.**

Megvalósítható mindez?

- A jelenlegi kormány bizonyította politikai akaratát a nemzeti energiapolitika folytatására.
- Az építkezéshez szükség van a szakértelmiség támogatására, amit a politikának igényelni kell.
- Márai Sándor: „Az állam és a politikai hatalom nem nélkülözheti soha a bölcselők és az értelem hatalmát.”
- Lévai Professzor, a nemzeti energetika atyja mondta: „...addig van magyar jövő, amíg vannak, akik áldozatok árán, ellenállás esetén is képviselik az erkölcs és az igazság szellemét.”
- Rajtunk is múlik a siker!

Köszönöm a megtisztelő figyelmet

A prezentáció szerkesztésében **Dr. Héjjas István**,
az ábrák rajzolásában **Dr. Stróbl Alajos** segített.